

Znečištění ovzduší trápí mnoho měst a obcí v České republice. Jedním z významných zdrojů znečištění jsou lokální topeniště. Zejména nezákonným spalováním odpadů doma v kamnech či používáním nekvalitních paliv a zastaralého topného zařízení vzniká velké množství zdraví nebezpečných zplodin.

Nespalujte doma odpady!

I když se spalení odpadu může jevit jako bezstarostná a rychlá forma jeho likvidace, v žádném případě tomu tak není. Pálením odpadních materiálů vytváříme množství velmi jedovatých látek, které následně ohrožují naše zdraví a zdraví ostatních obyvatel (sousedů). V žádném domácím topeništi se nevytvářejí teploty dostatečně vysoké, aby se toxické látky bezpečně zlikvidovaly. Vždyť například prudce jedovaté dioxiny, vznikající spalováním chlorovaných materiálů, jako je třeba PVC, potřebují k likvidaci teploty nad 1200°C (ale i pak mohou vznikat další). Domácí kamna, krby a kotle nelze vybavit drahou technologií na čištění palin a tak záleží na každém z nás, kolik jedů vypustíme do vzduchu. Toxické látky nikde „v ovzduší nezmizí“ (obzvlášť za špatných rozptylových podmínek, kdy škodliviny doslova sedí nad zemí jako „deka“) ale ohrožují Vás, Vaši rodinu a pochopitelně i Vaše sousedy.

Co rozhodně do kamen nepatří:

Plasty – při jejich pálení vzniká nejvíce jedovatých látek. Spalováním plastových fólií (PP, PE) a PET lahví se do ovzduší dostávají toxické polyaromatické uhlovodíky. Plastové obaly a výrobky patří do kontejneru na plasty. Spalováním polystyrenu vzniká mimo jiné jedovatý styren. Při spalování výrobků z PVC vznikají vysoce jedovaté dioxiny a sloučeniny chlórů.

Chemicky ošetřené dřevo – tzn. staré palety, dřevo z demolice, rozbitý nábytek, natřená prkna – při spalování se mohou uvolňovat dioxiny (až 500× více než při použití palivového dříví) a dráždivý formaldehyd. Chemicky ošetřené dřevo patří do sběrného dvora.

Spalování **nápojových kartonů** (obalů od mléka, džusů apod.) produkuje chlororganické látky a těžké kovy. Tyto obaly patří do speciálních kontejnerů (někde se sbírají spolu s plasty) nebo se mohou odevzdat ve sběrném dvoře.

Celobarevné letáky a časopisy obsahují v tiskařských barvách často velké množství těžkých kovů, které se při spalování uvolňují. Papír patří do tříděného odpadu nebo do sběrného dvora. Stránka z novin použitá při rozdlávání ohně neškodí, pálení stohů novin a časopisů však ano! Spalováním papíru navíc ničíme cennou surovinu.

Pálením **pneumatik** vznikají polyaromatické uhlovodíky (PAU) a další jedovaté látky. Staré pneumatiky rozhodně nepatří do lesa ani do kotle, ale do sběrného dvora.

Tráva, listí a zbytky potravin mohou být také zdrojem nebezpečných a dráždivých látek, pokud je pálíme na zahradě. Zbytky rostlin patří na kompost nebo do směsného odpadu.

Nebezpečné odpady (zbytky léků, barev, baterie a další) je nutné odevzdat do specializovaného sběru ve Vaší obci, prošlé léky můžete odevzdat bezplatně k likvidaci v kterékoliv lékárně.

Zákon o ochraně ovzduší rovněž zakazuje spalovat v lokálních topeništích kaly, proplásky (prorostlé uhlí nižší kvality) a lignit.

Při pálení odpadů vzniká mnoho toxických látek. Dioxiny a furany jsou nejen rakovinotvorné, ale poškozují také hormonální a imunitní systém a ovlivňují nervovou soustavu. V důsledku nedokonalého spalování vznikají polycyklické aromatické uhlovodíky (PAH), jejichž vliv lze nejlépe ilustrovat vlivem kouření cigaret na zdraví. Formaldehyd je rakovinotvorný a spolu s ostatními aldehydy a kyselinou chlorovodíkovou dráždí oči a plíce. Benzen rovněž patří mezi rakovinotvorné látky, styren mezi látky s možnými rakovinotvornými účinky. Množství a složení škodlivých látek se odvíjí od toho, co spalujete.

Máte problém, kam s odpadem?

Zjistěte si, kde v místě Vašeho bydliště je možné odpad odevzdat (sběrné dvory, kompostárny). Pokud ve Vaší obci není sběr tříděného odpadu (papír, plasty, kov), zkuste se domluvit s představiteli obce, aby třídění zavedli. Pokud nemáte kontejner na tříděný odpad v blízkosti bydliště, požádejte na obecním či městském úřadě o přidání kontejneru.

Nejlepší je vzniku odpadu předcházet. Myslete na to již při nákupu. Je dobré dávat přednost věcem, které lze používat opakovaně, před těmi na jedno použití, a také výrobkům zabaleným v recyklovatelných obalech. Nepotřebné věci můžete darovat – staré knihy do antikvariátu, ošacení nabídněte charitě či domovým důchodcům.

Jak mít doma teplo a přitom neznečišťovat ovzduší?

- ▲ Spalujte v kotli pouze předepsané palivo.
- ▲ Provozujte kotel pouze na projektovaný výkon.
- ▲ Používejte kotel s vysokou účinností spalování.
- ▲ Nechte si kotel pravidelně seřadit – je to důležité pro jeho úsporný i bezpečný provoz.
- ▲ Nespalujte odpad!
- ▲ Pravidelně zajistěte údržbu komínu kominíkem.
- ▲ Zastaralý kotel se snažte nahradit modernějším a účinnějším zařízením. Nejen, že snížíte množství emisí z vytápění, ale moderní kotle s lepším spalováním mohou přinést také značnou úsporu na palivu. Informujte se o možnostech vytápění a dotaci.
- ▲ Uvažovali jste již, jak snížit potřebu tepla v domácnosti, například zateplením objektu?

Spalováním odpadu či nekvalitních paliv v domácím topeništi produkuje množství toxických látek, které poškozují vaše zdraví. (Foto: Klára Čajová)

Kdo jsme

Sdružení Arnika se zabývá ochranou mokřadů a vodních toků, omezováním znečištění životního prostředí toxickými látkami a podporou účasti veřejnosti v rozhodování. Posláním Arniky je zlepšení stavu životního prostředí, jeho obrana před znečišťováním, ochrana a obnova přírodních hodnot České republiky, ale i v evropském kontextu. Arnika je celostátní organizací s řadou místních poboček.

Program Toxické látky a odpady chrání lidi a životního prostředí před jedovatými látkami, navrhuje hospodárné nakládání se surovinami a snižování množství odpadů. Prosazujeme také právo občanů na informace o nebezpečných látkách v životním prostředí.

Arnika – program Toxické látky a odpady
Chlumova 17, 130 00 Praha 3
Telefon : 222 781 471 e-mail: toxik@arnika.org
www.arnika.org/toxickeelátky, www.arnika.org

Pomozte nám pokračovat v aktivitách na zlepšení kvality ovzduší a na ochranu životního prostředí. Společně toho dokážeme více! Výše Vašeho příspěvku je čistě na Vás a na Vašich možnostech. Můžete nás podpořit například částkou 365 korun, tedy symbolickou korunou denně. Příspěvek lze poslat klasickým bankovním převodem nebo přes dárcovskou bránu umístěnou na našem webu. Číslo našeho účtu je 173 570 941/0300. Děkujeme Vám za podporu!

Návratka

Chci se o vaší činnosti dozvědět více, pošlete mi další informace. Kontakt na odesílatele:

Jméno a příjmení .....

Ulice .....

PSČ a město .....

E-mail nebo telefon .....

Podpis .....

Odesláním návratky dáváte souhlas ke zpracování Vašich osobních údajů pro vnitřní potřebu Arniky. Vaše osobní údaje nebudou v žádném případě poskytovány třetím osobám.

Lokální topeniště a zákon

Ochrana ovzduší řeší zákon o ochraně ovzduší a související předpisy. Podle zákonů je pálení odpadu v domácnostech zakázáno a fyzické osoby jsou povinny nakládat s odpadem podle systému stanoveného obcí. Obec může podmínky spalování zpřísnit vlastní vyhláškou. Může například zakázat spalování listí a trávy.

Fyzické osoby a provozovatelé malých zdrojů znečišťování ovzduší jsou povinni dodržovat přípustnou tmavost kouře a přípustnou míru obtěžování zápachem, tzn. neobtěžovat kouřem a zápachem osoby ve svém okolí a obydlené oblasti.

Co dělat, pokud Vás soused obtěžuje kouřem z topeniště?

Na prvním místě, pokud je to možné, by měla být snaha o domluvu. Upozorněte souseda, že Vás jeho kouř obtěžuje a zkuste společně najít příčinu a řešení.

Pokud však se sousedem není rozumná domluva, je na místě stížnost. Kompetentním orgánem pro kontrolu lokálních topenišť je obecní úřad. Ten může zahájit přestupkové řízení, vyzvat k nápravě a případně uložit hříšníkovi pokutu. Podle současné legislativní úpravy bohužel úředník vstoupit do soukromého obydlení a zkontrolovat topeniště přímo na místě. Je tedy odkázán na vizuální kontrolu kouře z komína. Jako důkazní prostředky mohou posloužit například svědectví spoluobčanů či fotodokumentace nebo videozáznam kouře z komína.

Více podrobnějších informací o problematice znečišťování ovzduší lokálními topeništi a jak mu předcházet naleznete na našich stránkách:

www.arnika.org/topime-ohledupne-k-prirode-i-sousedum

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Leták byl vydán v rámci projektu „Topíme ohleduplně k přírodě i sousedům“. Projekt „Topíme ohleduplně k přírodě i sousedům“ podpořil Státní fond životního prostředí v Programu neinvestiční podpory projektů zaměřených na aktuální témata z oblasti ŽP – „Rizikové látky z domácích topenišť a dopravy a cesty k jejich snižování“.

Čím topíte, to dýcháte

ANO

NE

Odpovědní zásilka
– poštovné hradí adresát.

Sdružení Arnika

Chlumova 17

Praha 3

130 00

